

Ana Dili Eğitimi Dergisi
Journal of Mother Tongue Education
ADED – JOMTE
www.anadiliegitimi.com

Türkçenin Eğitimi ve Öğretiminde Dört Temel Dil Becerisinin Geliştirilmesi Sürecinde Kullanılabilir Etkinlik Örnekleri

Esra Lüle Mert*

Özet

Türkçe eğitimi ve öğretimi sürecinde öncelikli amacın dinleme, konuşma, okuma, yazma becerilerinin gelişimini sağlayabilmek olduğu gerçeğinden yola çıkılarak, bu çalışmada Türkçenin eğitimi ve öğretimi sürecinde söz konusu becerilerin gelişimini sağlayacağı düşünülen etkinlik örneklerinin uygun kuramsal çerçevede sunulabilmesi amaçlanmıştır. Bu çalışma tarama modelinde betimsel bir çalışmadır. Veriler; Türkçe öğretimi, anadili öğretimi, dört temel dil becerisi konularındaki yerli- yabancı bilimsel yayınlardan, bilgisayardan, her düzey için Türkçe ders ve çalışma kitaplarından, Türkçe dersi öğretim programından yararlanılarak elde edilmiştir. Veri kaynaklarının incelenmesi sonucu, tasarlanacak etkinliklerde nelerin göz önünde bulundurulması gerektiği konusunda bir çerçeve oluşturulmuş; dört temel dil becerisine ilişkin etkinlikler, bu çerçeveye uygun bir anlayışla oluşturulmaya çalışılmıştır. Türkçenin eğitimi ve öğretimi sürecinde daha çok uygulamaya dönük çalışmalar yapılmalı ve bir beceri dersi olan Türkçe derslerinden daha çok verim alınabilmesi uygulamaya dayalı çalışmalarla sağlanmalıdır. Bu çalışmada da dört temel dil becerisine ilişkin sunulan etkinlik önerileri ile öğrencilerin derse katılımlarının, Türkçe derslerinden aldıkları verimin ve zevkin artırılması amaçlanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Türkçenin eğitimi ve öğretimi, dört temel dil becerisi, araç geliştirme.

The activity examples that can be used in the development process of basic language skills in education and teaching of Turkish.

Abstract

Due to the fact that the basic aim in Turkish education and teaching is to develop listening, reading and writing skills, the aim in this study is to introduce the activity examples; which are considered to achieve development of the above mentioned skills in the process of Turkish education and teaching; in a suitable theoretical frame. This is a descriptive study in scanning model. The data was obtained from local-international scientific publications including Turkish teaching, mother language teaching and four basic linguistic skills, from computer, Turkish text and study books in every level and Turkish lesson teaching program. In the process of education and teaching Turkish, rather practical studies should be performed and more efficiency gain from Turkish lessons (which is a skill lesson) should be achieved. In this study, the aim is to increase the efficiency and amusement that students gain from Turkish lessons by the introduced activity suggestions related with four basic linguistic skills.

Key words: Education and teaching of Turkish, four basic linguistic skills, tool development.

* Yrd. Doç. Dr; İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi; Türkçe Eğitimi Bölümü; Malatya.
E-posta: esralule@gmail.com

Giriş

Türkçe öğretimi dinleme, konuşma, okuma ve yazma olmak üzere dört temel becerisi ile dil bilgisi üzerine yapılandırılmıştır. Türkçenin eğitimi ve öğretimi sürecinde 4 temel dil becerisinin istendik düzeyde edinilmesi ve geliştirilmesi öncül amaçlardandır. Anadili eğitimi ve öğretimi sürecinin en önemli iki boyutu anlama ve anlatmadır. Anlama, dinleme ve okuma becerilerini; anlatma, konuşma ve yazma becerilerini kapsamaktadır (Kavcar, Oğuzkan ve Sever 1999). Dinleme ve okuma anadilinde anlama gücüne yönelik becerilerdir ve alıcı dil olarak da bilinir. Konuşma ve yazma ise anlatım gücüne yönelik becerilerdir ve verici dil olarak da adlandırılır. Türkçe öğretiminin temel amacı, öğrencileri anadillerinin beceri alanlarında yetkinliğe ulaştırmaktır. Yavuz (2010) anadili gelişiminde edinilme sırasını dinleme, konuşma, okuma ve yazma biçiminde belirtir. İyi bir anadili kullanıcısı dört temel dil becerisini etkin olarak kullanabilmelidir; çünkü bu dört beceri alanının gelişimi öğrencinin tüm yaşamını biçimlendirir. Bireyin iletişimsel yeterliliği bu becerilerin birbiriyle bağlantılı gelişimiyle ilişkilidir; çünkü bir becerinin gelişimi öteki becerinin gelişimini etkilemektedir. Hagevik (1999), insanların zamanlarının %40'ını dinlemeye, %35'ini konuşmaya, %16'sını okumaya, %9'unu yazmaya ayırdığını belirtmektedir (Akt. Cihangir, 2004).

Bireyin hayatında ilk kazandığı ve hayatının geri kalanında en çok kullandığı dil becerisi dinlemedir (Özbay, 2012; Coşkun, 2007; Lundsteen, 1979; Yalçın, 2002; Makodia, 2009; Cemiloğlu, 2004; Robertson, 2008; Göğüş, 1978; Buzan, 2006). Alanyazında dinlemenin amaçlı bir etkinlik olduğu, işitme ve dinlemenin farklı olduğu, dolayısıyla dinlemenin eğitim yoluyla öğrenilmesi ve geliştirilmesi gereken bir beceri olduğu belirtilir (Waks, 2007; Wolvin ve Coakley, 1985; Brady & Leigh, 2005; Chengxing, 2005; Boyd, 2003; Yalçın, 2002; Çifci, 2001; Wilkie, 2001; Adams, 1997; Adler, 1997; Wolff, Marsnik, Tacey ve Nichols, 1983; Jalongo, 1995; Özbay, 2009). Gürgen'e (2008) göre, dinleme iletileri anlayabilme, uyarana tepkide bulunabilme etkinliğidir. Robertson'a (2008) göre ortalama zekâya sahip öğrencilerin dinleme yeteneğiyle başarı derecesi arasındaki ilişki, zekâ düzeyiyle başarı derecesi arasındaki ilişkiden daha yüksektir. Etkili bir öğrenmenin oluşmasında doğru dinleme etkinliği çok önemlidir (Aydın, 2009). Dinlemenin verimli olabilmesi için, öğrencinin etkili dinleme tekniklerini doğru bir biçimde kullanması gerekir (Yıldırım ve diğerleri, 2009:100). Dinleme becerisini geliştirmek bol dinleme yapmakla gerçekleşir. Dinleme aktivitelerine ayrılan zaman çok olmalıdır. Bir dinleme etkinliğini yalnızca metinden sonraki anlama sorularıyla gerçekleştirmek yanlış bir tutumdur. Konuşma becerisinin kazanılması için dil kurallarının yani dil bilgisi, söyleme ve sözcük bilgisinin iyi bilinmesi gerekir (Bygate, 1987). Chomsky'e (1965) göre konuşmayı gerçekleştiren süreç, devinsel (motor) beceri ile dilsel edinci oluşturan çoğunlukla gözlemlenemeyen işlemlerin bir son ürünüdür. Konuşma ses üretiminin, ses tonunun, kalite, ritim ve sözcük hazinesinin gelişmesinden oluşan bir bütündür (Bugay 1990). Konuşmanın gerçekleşebilmesi için beynin iki yarıküresi de eş güdümlü

Türkçenin Eğitimi ve Öğretiminde Dört Temel Dil Becerisinin Geliştirilmesi Sürecinde Kullanılabilecek Etkinlik Örnekleri

çalışır. Yani sol yarım kürede anlamlı tümceler oluşturulurken, sağ yarım kürede bu tümcelere vurgu, ezgi, ton katar (Ergenç 1994). Okuma, bir yazıyı, sözcükleri, tümceleri, noktalama işaretleri ve öteki öğeleriyle görme, algılama ve kavrama sürecidir (Kavcar ve diğerleri 1999). Okuma, bir yazının harflerini, sözcüklerini, imlerini tanımak ve bunların anlamlarını kavramaktır (Göğüş, 1978). Okuma, basılı sözcükleri duyu organları yoluyla algılayıp bunları anlamlandırma, kavrama ve yorumlamaya dayanan zihinsel bir etkinliktir (Özdemir, 1991). Okuma işlemi göz ve ses organlarının çeşitli hareketleri ve zihnin yazılı sembolleri anlamasıyla oluşur (Demirel ve Şahinel 2006). Okuma; sözcükleri, tümceleri veya bir yazıyı bütün unsurlarıyla görme, algılama, kavrama ve anlamlandırma etkinliğidir (Sever, 2004). Okuma, zihin gelişimine en büyük katkıyı sağlayan öğrenme alanıdır. Okuma sürecinde tümceler zihinsel kavramlara çevrilmekte, anlamlandırılmakta ve beyinde yapılandırılmaktadır. Bu nedenle okumaya Türkçe öğretiminde ayrı bir önem verilmektedir (Güneş, 2007: 117). Dil ve kişiliği geliştirmenin en etkili araçlarından birisi olan okuma bir bakıma anlama faaliyetidir (Özbay, 2009). Bütün bu çalışmalar gösteriyor ki okuma, yavaş ve zahmetli bir şifre çözme sürecidir. Wallace (2001: 26) geleneksel okuma pedagojisini, metnin sunumunun yapısında anlamayı takip eden metin hakkındaki okuma sonrası sorular olarak vurgulayan bir yaklaşım ile tanımlar. Williams ve Moran'a (1989:225) göre okuyucunun kişisel yorumuna ve okuma becerilerini geliştirmek için tasarlanan etkinliklere rağmen, anlama soruları hâlâ birçok araçta önemli bir özellik olarak görülür. Okuduğunu anlama temelli yaklaşımlarda şu çelişki yaşanır; acaba bir metnin okuyucuya bağlı olarak bir anlamı mı yoksa çok anlamı mı vardır? Williams (1983) gerçek anlamın yazar tarafından kastedilen anlam olduğunu öne sürmektedir. Widdowson (1979), metinlerin birçok etkene dayanarak, okuyucudan okuyucuya değişebilecek anlamlarının olduğunu iddia eder. Urquhart'a (1987) göre anadili okuyucuları için bile her bireyin deneyimlerine bağlı olarak, bir metnin anlamında tamamen bir anlaşma olması imkânsızdır. Bu görüş doğrultusunda, okuyucuların başarabilecekleri şey "anlama" dan ziyade "yorum" dur. Okumanın dil temelli yaklaşımı, akıcı olarak okumanın öğrencilerin genel dil yeterliliğine, özellikle otomatik sözcük tanımalarına bağlı olduğunu iddia etmiştir. Başarılı okuyucular farklı metin türlerinin ve uygun strateji türlerinin farkında olan ve okumanın amaçlarına göre kendi stratejilerini gözlemleyip kontrol edebilen okuyuculardır. Okuma birçok beceriyi ve stratejiyi içeren karmaşık bir süreçtir. Her beceri veya strateji birçok alt beceri veya stratejiyi içerebilir. İçerik bilgisini etkinleştirmenin öğrencilerin anlamalarında ve bir metindeki bilgiyi geri çağırmada önemli bir rol oynadığını düşünülür. Yazma iletişim kurmanın, duygu, düşünce ve tasarımlarımızı, görüp yaşadıklarımızı anlatmanın bir yoludur (Ünalın, 2006). Yazma duyguyu, düşünceyi, olayı yazıyla anlatmaktır ve dört temel dil becerisinin son halkasıdır (Demirel 1999).

Dört temel dil becerisinin gelişimini sağlayabilmek Türkçenin eğitimi ve öğretimi sürecinde öncelikli amaçlardandır. Akademik ve gündelik yaşamda anlama ve anlatma becerileri önemli bir yere sahiptir. Bu becerilerin gelişimine ilişkin sorumluluk Türkçe öğretmenlerine aittir. Türkçenin eğitimi ve

öğretiminde kullanılan çok sayıdaki yöntem ve teknik bu becerilerin gelişimine uyarlanabilir. Bu becerileri geliştirecek araçlardan biri de etkinliklerdir. Özbay'a (2013) göre, eğitimde araç, öğretmenin etkili bir öğretme sağlayabilmesi için özel olarak hazırlanmış öğrenme- öğretme yardımcılarıdır. Anadilinin eğitimi ve öğretimi sürecinde kullanılan araçlar bir dil öğrenimini amaçlayan her bilgiyi içermelidir. Bu araçlar dilsel, görsel, işitsel ya da duyu devinimsel olabilir. Gerçek nesneler ve betimlemeler dil öğretimi için görsel destekler oluşturabilir. Yazılı araçlar ise eğitim- öğretim sürecinde önemli bir yere sahiptir. Yaş, zekâ, cinsiyet araç geliştirmede önemli belirleyicilerdir. Araçlar dikkat çekici, anlaşılır olmalıdır. Araçlar öğrencilerin güvenini geliştirmelidir. Başarı duygusu vermelidir. Özgün dil kullanımına yönlendirmelidir. Uygulamaya dayanmalıdır. Öğrencilerde kültürel duyarlılık ve farkındalık geliştirmelidir. Mert Lüle (2010) de bu bağlamda, Türkçenin eğitimi ve öğretimi sürecinin gelişimini şöyle belirtir: Anadili eğitimi ve öğretimi sürecinde anadili edinimi kuramları ışığında, dil edinimini bilimsel dayanaklarla anlamak ve bunun sonucu olarak da çocuktan düzeyinin üzerinde çalışmalar beklememek önemli ve gereklidir. Çocuğun bireysel farklılıklarının, beyin gelişim evrelerinin göz önünde tutulduğu, dilsel gelişim evrelerinin bilindiği ve tüm bu bilgilerin uygulandığı Türkçe dersi izlenceleri hem daha bilimsel hem daha verimli hem de daha amaca uygun olacaktır; ancak birçok öğretmen kendi araçlarını geliştirme konusunda güven eksikliği yaşadığı için ders ve çalışma kitaplarına yönelirler; oysa doğru olan öğretmenin kendi öğrencisine ve ortamına uygun araçları hazırlayabilmesidir. Bu nedenle öğretmenlere kendi derslerini düzenleyebilecekleri araçlar sağlanmalı ve şans tanınmalıdır. Böylece öğretmenler öğrencilerinin istek ve gereksinimlerini karşılayabileceklerdir.

Türkçe eğitimi ve öğretimi sürecinde öncelikli amacın dinleme, konuşma, okuma, yazma becerilerinin gelişimini sağlayabilmek olduğu gerçeğinden hareketle bu çalışmada Türkçenin eğitimi ve öğretimi sürecinde söz konusu becerilerin gelişimini sağlayacağı düşünülen etkinlik örneklerinin uygun kuramsal çerçevede sunulabilmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın problem tümcesi “dört temel dil becerisinin gelişimini sağlayacak etkinliklerin hazırlanabilmesi mümkün müdür?” olarak belirlenmiştir. Araştırmanın problemi ışığında çözümü aranan alt problemler şunlardır:

1. Dinleme becerisini geliştirecek etkinlikler nasıl bir izlenceyle sunulabilir?
2. Konuşma becerisini geliştirecek etkinlikler nasıl bir izlenceyle sunulabilir?
3. Okuma becerisini geliştirecek etkinlikler nasıl bir izlenceyle sunulabilir?
4. Yazma becerisini geliştirecek etkinlikler nasıl bir izlenceyle sunulabilir?

Yöntem

Dört temel dil becerisinin gelişimini sağlayacak etkinlikleri oluşturmak amacıyla hazırlanmış etkinlik önerilerini içeren bu çalışma tarama modelinde betimsel bir çalışmadır. Veriler; Türkçe

Türkçenin Eğitimi ve Öğretiminde Dört Temel Dil Becerisinin Geliştirilmesi Sürecinde Kullanılabilecek Etkinlik Örnekleri

öğretimi, anadili öğretimi, dört temel dil becerisi konularındaki yerli ve yabancı bilimsel yayınlardan (makale, kitap, kitap bölümü, vb.), bilgisayardan, her düzey için Türkçe ders ve çalışma kitaplarından, Türkçe dersi öğretim programından yararlanılarak elde edilmiştir. Veri kaynaklarının incelenmesi sonucu, tasarlanacak etkinliklerde nelerin göz önünde bulundurulması gerektiği konusunda bir çerçeve oluşturulmuş; dört temel dil becerisine ilişkin etkinlikler, bu çerçeveye uygun bir anlayışla oluşturmaya çalışılmıştır. Öğrenme ve öğretme anlayışı olarak Sever'in "bütünleştirilmiş yaklaşım" olarak adlandırdığı yaklaşım benimsenmiştir. Bu yaklaşım "Öğretimde; tam öğrenme, etkin öğrenme, beyin tabanlı öğrenme, çoklu zekâ, yapılandırmacılık; sunuş yoluyla, buluş yoluyla, araştırma yoluyla öğrenme gibi kuram ve öğretme-öğrenme yaklaşımlarının olanaklarından yararlanılarak öğrencilerin düzeyi ve onlara kazandırılacak davranışların niteliğine uygun olarak soru-yanıt, tartışma, gösteri, küme çalışması, beyin fırtınası, oyunlaştırma, gözlem, inceleme vb. yöntem ve tekniklerin kullanıldığı öğretim yaklaşımı"dır (Sever, Kaya ve Aslan, 2006).

Bulgular

Birinci alt problem: Dinleme becerisini geliştirecek etkinlikler nasıl bir izlenceyle sunulabilir?

OPET REKLAM METNİ

- Tuvalet de çok temiz ya! Valla kıyamadım girmeye! Şu kapını kendin aç artık ya!
- Abi görev geldi.
- Ooo görelim, bastır Gitt! Bastı!.. Bir kilo kıyma, iki kilo patates, kırklık ampul.
- Kırklık mı?..
- Cherry domates. Bunları Migros'tan al! Bu ne ya?
- Abi Opet reklamı değil miydi?
- Evet!
- Allah Allah!

(Migrosa'a gelinir.)

- Sepet modu Gitt.
- Abi ilk macera ya!
- E ben mi sepet olayım?
- (Gitt sepet olur.) İyi al.
- Güzel, güzel...
- Yavaş turbo yok, turbo yok...
- Tamam.

- (Domatesler ve her türlü ürün Mike ve Gitt tarafından incelenir, Mike kasadadır.) Cherry domates, patates, ben de Mike!
 - Migros Club kartınız var mıydı Mike Bey?
 - Bi bakıyım.
 - Bu alışverişten kazandığınız puanları Opet'ten akaryakıt alırken kullanabilirsiniz.
 - Opet mi, opetten benzine dönüşüyorsa, patatesi beş kilo yapalım. Ha, ha, ha... (Gitt kaybolur.) Araba yok, araba zimmetliydi ha!
 - ARA SES: Opet'te kazan Migros'ta harca, Migros'ta kazan Opet'te harca.
 - MIKE: Migros'tan geliyoruz, benzin alacaz, yardımcı oluver arkadaşlara. Herkes sevdiği benzini alsın. Siyah bir araba geldi mi buraya, konuşan, kırmızı ışıklı?
- DİLSEL ÖGE: Dinleme becerisi.

DİLSEL AMAÇ: Görsel ve işitsel boyutlu bir reklam filmini dinleme. Dinlediği bir metni doğru anlayabilme.

TEKNİKLER: Isınma, konuya giriş, boşluk doldurma, doğru- yanlış, 5 N 1 K soruları, sözcük işaretleme.

ARAÇ- GEREÇ: Çalışma kâğıtları, reklam filmi.

ÖĞRENCİ DÜZEYİ: Temel.

ÖĞRENCİ SAYISI: 8.

SÜRE: 30'.

HAZIRBULUNUŞLUK DÜZEYİ: Öğrenciler dinleme ilkelerini bilmektedirler.

ETKİNLİĞİN İŞLENİŞİ:

DİNLEME ÖNCESİ: Öğretmen öğrencileri selamlar. Bugün bir reklam filmi izleyeceklerini belirtir. Dinleme kurallarını öğrencilerine ortaklaşa bir biçimde anımsatır.

DİNLEME SÜRECİ: Öğrenciler dikkatle reklam filmini izler.

DİNLEME SONRASI: Reklam filmi bitince etkinliklere geçilir.

ÖDEV VERME: Öğretmen son etkinliği ev ödevi olarak verir.

Türkçenin Eğitimi ve Öğretiminde Dört Temel Dil Becerisinin Geliştirilmesi Sürecinde Kullanılabilecek Etkinlik Örnekleri

ETKİNLİK 1:

- İzlediğiniz reklam filminden hareketle reklamların bazı durumlarda çocuklar için sakıncalı olabileceğini ifade eden bir yazı yazınız. (Tümleşik beceriler- dinleme+yazma)

.....

.....

.....

ETKİNLİK 2: Dinleme sırasında, önce kendi tahminlerinizi sonra da metinden öğrendiklerinizi yazınız. Tahminlerinizi metinden çıkan sonuçlarla karşılaştırınız.

	BANA GÖRE	METNE GÖRE
NİÇİN Mike’a görev olarak bir kilo kıyma, iki kilo patates verilmiş olabilir?		
Gitt reklamın sonunda neden kaybolmuş olabilir?		

ETKİNLİK 3: Metni dinlerken, aşağıdaki tümcelerden doğru olanların yanına (D), yanlış olanların yanına (Y) yazınız.

- Mike, görev olarak domates, kıyma, patates alınacağını duyunca şaşırmıştır. ()
- Bu reklam “Gitt” marka bir otomobil reklamıdır. ()
- Gitt, alışveriş sepeti olmak istemez.
- Mike ve Gitt alışverişten kazandıkları puanları OPET’te harcayabilir. ()
- Reklam filminin sonunda Mike ve Gitt evlerine dönerler. ()

ETKİNLİK 4: Dinleyeceğiniz reklam filminde aşağıdaki sözcükler bulunmaktadır. Bu sözcükleri duyunca yanlarındaki kutuya (&) işareti koyunuz.

									TOPLAM
MİGROS	&	&	&	&	&	&			6
OPET	&	&	&	&	&	&			6
MACERA	&								1
GÜZEL	&	&							2

ETKİNLİK 5: Aşağıdaki tümceleri reklam filmini izlerken okunuş sırasına göre numaralandırınız.

- (1) Tuvalet de çok temiz ya!
- () Sepet modu Gitt!
- () Abi görev geldi.
- (5) Migros Club kartınız var mıydı Mike Bey?
- () Cherry domates, patates, ben de Mike!

ETKİNLİK 6: Aşağıdaki kutucuklara verilen sözcükleri, sözcük avı yaparak işaretleyiniz.

A	Ç	H	G	L	M	Z
Ü	C	T	E	P	E	S
U	O	U	İ	I	A	V
G	Ü	R	Ü	N	E	Y
L	A	B	A	R	A	L
C	B	O	O	U	J	K
B	E	N	Z	İ	N	İ

- 1.TURBO
- 2.ÜRÜN
- 3.BENZİN
- 4.ARABA

İkinci alt problem: Konuşma becerisini geliştirecek etkinlikler nasıl bir izleneyle sunulabilir?

DİLSEL ÖGE: Konuşma becerisi.

DİLSEL AMAÇ: Dağıtılan kâğıtta yer alan resimden yola çıkarak, resimdeki bayan ve bu bayanın konuştukları ile ilgili tahminlerde bulunma.

TEKNİK: Isınma, konuya giriş, düzenleme, kontrol etme, ipucu veren anlatı, dramatizasyon, tahmin etme, tartışma.

ARAÇ- GEREÇ: Bir tane resim, çalışma kağıdı.

DÜZEY: Orta

YAŞ: 14

Türkçenin Eğitimi ve Öğretiminde Dört Temel Dil Becerisinin Geliştirilmesi Sürecinde Kullanılabilecek Etkinlik Örnekleri

SÜRE: 20'

ÖĞRENCİ SAYISI: 6

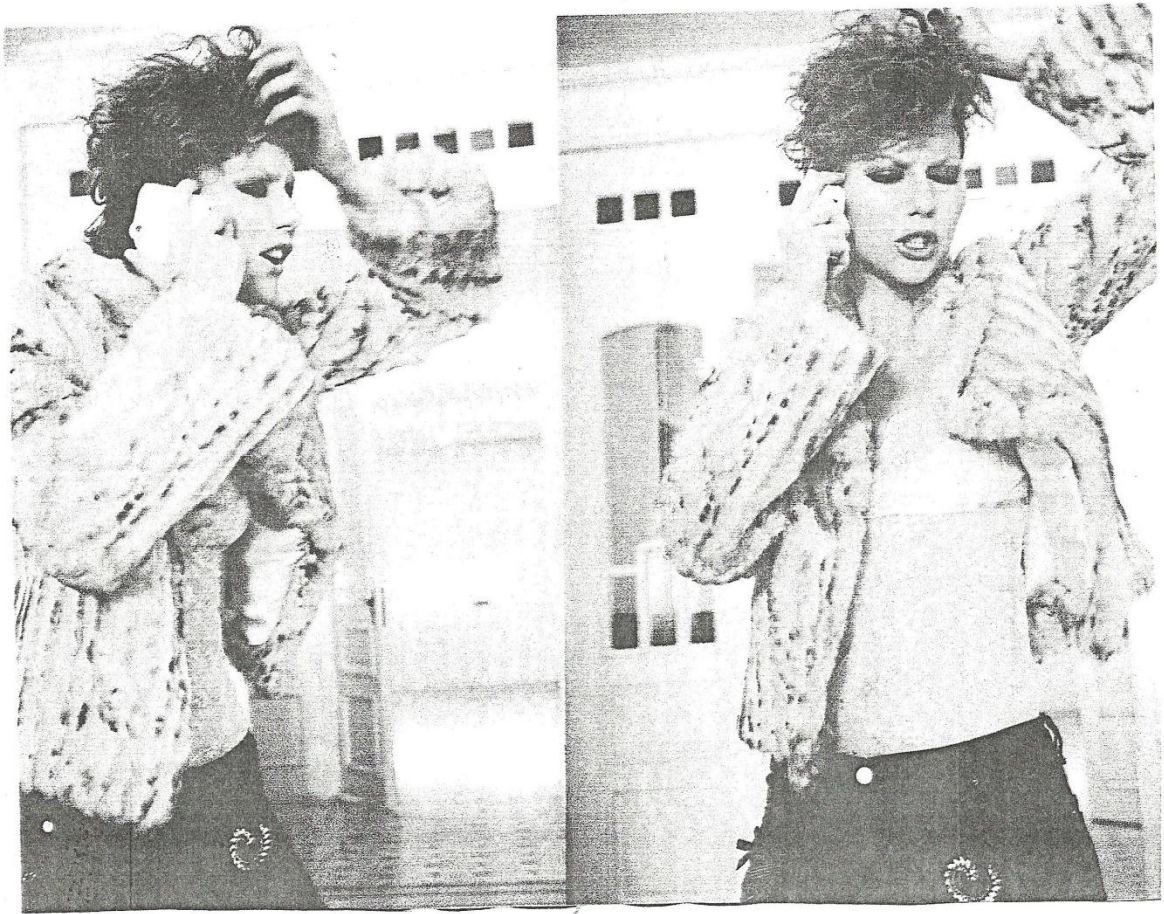
ETKİNLİĞİN İŞLENİŞİ:

KONUŞMA ÖNCESİ: Öğretmen öğrencileri selamlar. Bugün bir konuşma etkinliğinin yapılacağını belirtir. Birazdan bir resim dağıtacağını ve bu resimden hareketle resimdeki bayanın ne konuştuğunun, nasıl bir ruhsal yapıda olduğunun tahmin edilmesini isteyeceğini belirtir.

Çalışma, ikili gruplar halinde yapılacaktır. Dramatizasyon tekniği kullanılacaktır.

KONUŞMA SIRASINDA: Öğretmen, öğrencileri ikili gruplara ayırır. Verilen tek bilgi eldeki resimdir. Dört gruptaki öğrenciler, resimdeki bayandan hareketle sözlü sunacakları bir konuşma metni hazırlayacaklar; daha sonra da bu metni dramatizasyon yoluyla sunacaklardır.

KONUŞMA SONRASI: Öğrenciler dört grubu izledikten sonra, resimdeki bayanın duygusuna en yakın olan konuşma metnini seçeceklerdir.

1. GRUP: Gülser- Sevgi

- Sizce resimdeki bayan ne konuşuyor olabilir?

YANIT:

Resimdeki bayan sevgilisiyle konuşmaktadır. Bir restoranda akşam yemeği için buluşacaklardır. Bayan, üç saat arkadaşını bekler. Arkadaşı gelmez ve bir telefon bile etmez. Bayan masadan kalkar, kimsenin olmadığı bir bölüme geçer ve;

BAYAN: Alo! Sanırım bugün akşam yemeğini birlikte yiyecektik.

BAY: Alo, alo, alo... Sesinizi alamıyorum.

BAYAN: Sanırım bu akşam ye-me-ği birlikte yiyecektik!

BAY: Pardon tanıyamadım.

BAYAN: Bu da ne demek oluyor?

BAY: ...

BAYAN... Sen aklını mı kaçırdın?

BAY: Hayır. Sadece tanımadığım bir bayan beni şu an işimden alıkoyuyor ve bu durum hiç hoşuma gitmiyor.

BAYAN: Aman Tanrım! Çıldırarak üzereyim. (Resimdeki an)

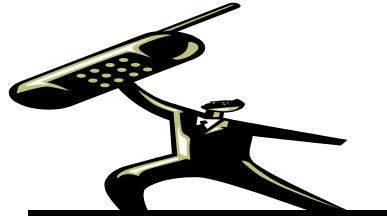
BAY: Sayın bayan, yanlış bir numarayı çevirdiniz sanırım.

BAYAN: Sayın bayan mı! Bu da ne demek oluyor!

BAY: ... (Telefon kapanır.)

Bayanın konuştuğu odanın kapısı açıktır. Bayan kapıya arkasını dönmüş, ağlamaktadır. Bay içeri girer, elinde bir kırmızı gül, bir de tek taş pırlanta yüzük vardır. Bayana yaklaşır ve;

“NİSAN 1” diyerek, yüzüğü bayanın parmağına takar...

2. GRUP: Sevil- Yiğit

➤ Sizce resimdeki bayan ne konuşuyor olabilir?

YANIT:

Resimdeki bayan en yakın arkadaşının bir trafik kazası geçirdiğini öğreniyor. Tam evinden çıkmak üzeredir ve cep telefonu çalar:

BAYAN: Alo!

POLİS: Sayın bayan! Ben polis memuru Cem. Ayşe Erdem isimli genç bayanın telefonundan sizin numaranıza ulaştık.

BAYAN: Ayşe mi!

POLİS: Evet bayan. Ayşe Erdem bir trafik kazası geçirdi.

BAYAN: Aman Tanrım! Nasıl olur! Nerde nasıl olmuş?

POLİS: Arabayı alkollü kullanıyormuş. Bir kişinin de yaşamına mal oldu bu kaza ve arkadaşınızın sorumsuzluğu.

BAYAN: Şimdi nasıl?

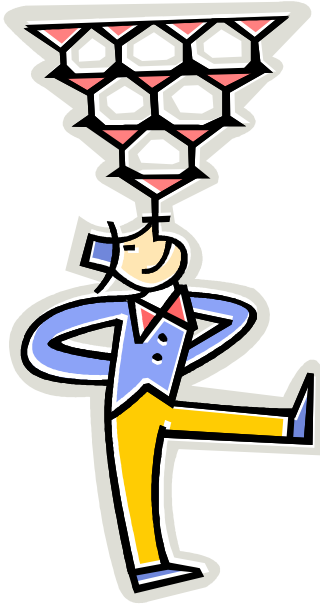
POLİS: Son gördüğümde durumu pek iyi değildi.

BAYAN: Nerde şimdi?

POLİS: Alman hastanesine kaldırıldı.

BAYAN: Haber verdiğiniz için teşekkür ederim.

POLİS: Hoşçakalın...

3. GRUP: Güneş- Burcu

➤ Sizce resimdeki bayan ne konuşuyor olabilir?

YANIT:

Bayan iş aramaktadır. Özgeçmişini bıraktığı şirket bayanı arayacaktır. Arkadaşları ile bir restoranda buluşan bayanın telefonu çalar. Bayan telefonu açar. Telefondaki ses, bayanın başvurduğu şirketten aradığını söyler. Bayanın özgeçmişi beğenilmiştir. Bayan ile telefondaki patron arasında şu konuşma geçer:

PATRON: Sayın bayan, özgeçmişiniz oldukça iyi. Fakat sizi davet etmeden önce çalışma koşullarınızı öğrenmek istiyorum. Öncelikle dil biliyor musunuz?

BAYAN: Şey!... Gerekli yerde gerekli kadar konuşurum.

PATRON: Ne kadar maaş istiyorsunuz?

BAYAN: 5 bin dolardan aşağı çalışmam.

PATRON: Bizim en vasıfsız elemanımız 7 bin dolar maaş alıyor.

BAYAN: Son model Jaguar bir jip isterim.

PATRON: Elbette! Bütün çalışmalarımıza son model ve tam donanımlı jipler veriyoruz.

BAYAN: Bir günde 6 saatten fazla çalışmam.

PATRON: Bizde günlük çalışma süresi 5 saati aşmaz.

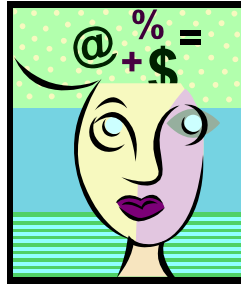
BAYAN: Ben işime çok yoğunlaşıyorum. Kendime ait bir oda bir de asistan istiyorum. (Bayan 1. resimde düşünmektedir: acaba daha ne istesem, diye.)

PATRON: Şirketimizde her yetkilinin bir asistanı zaten vardır. Ofisinizde ise bilgisayar, televizyon, faks ve her türlü donanım vardır.

BAYAN: Şaka mı yapıyorsunuz?

PATRON: Önce siz başlattınız.

BAYAN: Aman Tanrım! Çıldırmamak mümkün değil. (Bu ruh hali de 2. resim.)

Üçüncü alt problem: Okuma becerisini geliştirecek etkinlikler nasıl bir izlenceyle sunulabilir?

DİLSEL ÖGE: Okuma becerisi.

DİLSEL AMAÇ: Öğrencilerin okuduklarını anlamaları ve verilen yönergelere uyarak, verilen çalışma kâğıtlarını doğru bir şekilde doldurabilmek.

TEKNİK: Isınma, konuya giriş, okuma, soru- yanıt.

ARAÇ- GEREÇ: Okuma metni, çalışma kâğıtları.

DÜZEY: Orta.

YAŞ: 14.

ÖĞRENCİ SAYISI: 8.

SÜRE: 30'

HAZIRBULUNUŞLUK DÜZEYİ: Öğrencilerin okuduklarını anlama becerisine sahip oldukları varsayılmıştır.

ETKİNLİĞİN İŞLENİŞİ:

OKUMA ÖNCESİ: Öğretmen öğrencilerini selamlar. Öğrencilere konuya hazırlık yapmak için hayvanları sevip sevmediklerini sorar. En çok hangi hayvanı sevdiklerini söylemelerini ister.

Daha sonra bir kedinin gerçek serüvenini anlatan bir gazete haberini öğrencilere dağıtmaya başlar.

OKUMA SÜRECİ: Öğrenciler metni okurlar. Metin okunduktan sonra, olay kısaca özetlenir.

OKUMA SONRASI: Metin, öğrenciler tarafından özetlenir. Bunun için birkaç öğrenciye söz verilir. Daha sonra da okuma etkinliklerine geçilir. Çalışma kâğıtları dağıtılır.

Ek 2

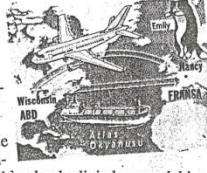
3 Aralık 2005 Vatandaş

Gemiyle gitti uçakla döndü

Amerika'da bir farenin peşine takılıp, kendini Avrupa'ya giden bir kargo gemisinin deposunda bulan kedi, perişan bir halde Belçika ve Fransa'yı dolaştı. Evine dönüşü ise muhteşemdi...

Emily adlı kedi, Ekim ayı sonunda Fransa'nın Nancy kentindeki "Raflatac SAS" şirketinin elemanları tarafından, ABD'den gelen kağıt yüklü konteynerin içinde bulundu. Firma çalışanları aç ve zayıflamış halde olan kedinin boynundaki tasmadan adresini bulup, sahipleriyle bağlantıya geçti. Ancak ABD'ye dönmesi için 2 ay karantinede kalması gerekiyordu. Bu süreçte firma çalışanlarının baktığı kedi Fransa'da büyük ün kazandı. Konteyner içinde önce kamyon, sonra da gemiyle oradan oraya gezen Emily'nin ABD'ye dönüşü ise çok konforlu oldu. Bir havayolu firmasının sponsorluğunu yaptığı "geri dönüş" uçakla gerçekleşti. ■ DIŞ HABERLER

FIRST CLASS KOLTUKTA UÇTU

Emily'nin kaybolması için yanına refakatçi verildi. 6 bin dolarlık first class (birinci sınıf) biletle Fransa'dan ABD'ye uçan kediyi havaalanında ailesi ve bir basın ordusu karşıladı. Ailesi Emily'e kavuşmanın mutluluğunu yaşarken, o hala şaşkındı.

1. ETKİNLİK:

➤ Bu okuma metninden hareketle kedilerle ilgili olan hangi atasözü aklınıza geldi?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ETKİNLİK: “Amerika, Emily, Raflatac SAS, fare, first class bilet” sözcüklerini ilgili ifadelerin altına yazınız.

- Emily isimli kedinin yaşadığı ülke?

.....

- Fransa ve Belçika’yı bir kargo gemisinin deposunda dolaşan kedinin adı?

.....

- Emily’nin bindiği kargo gemisinin şirket adı?

.....

- Emily’nin kargo gemisine binmesine sebep olan olay?

.....

- Emily Amerika’ya nasıl dönüyor?

.....

Türkçenin Eğitimi ve Öğretiminde Dört Temel Dil Becerisinin Geliştirilmesi Sürecinde Kullanılabilecek Etkinlik Örnekleri

ETKİNLİK 3: Aşağıdaki 5N 1K sorularını metne göre yanıtlayınız.

Kedi gemiye NİÇİN binmiştir?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Kedi evine ne zaman dönmüştür?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Kedi evine NASIL dönmüştür?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Kedinin evi NEREDEDİR?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Kedinin eve dönmesini NE sağlamıştır?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Kediyi ilk olarak KİM bulmuştur?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ETKİNLİK 4: Metinde anlatılan olayları oluş sırasına göre sıralayınız.

1.	
2.	
3.	
4.	
5.	

Dördüncü alt problem: Yazma becerisini geliştirecek etkinlikler nasıl bir izlenceyle sunulabilir?

DİLSEL ÖGE: Yazma becerisi.

DİLSEL AMAÇ: Çocuk yazınının çocuklar için önemini belirten bir yazıyı belirlenen WEB sitelerinden yararlanarak hazırlayabilme.

TEKNİK: Isınma, konuya giriş, araştırma, beyin fırtınası.

ARAÇ-GEREÇ: İnternetteki “<http://kygm.kulturturizm.gov.tr/edirnehalk/olusum>” ve “www.aof.edu.tr/kitap/IOLTP/2275/unite12.pdf” adresleri, bilgisayar.

DÜZEY: İleri.

ÖĞRENCİ SAYISI: 4.

YAŞ: 15+

SÜRE: 30’

HAZIRBULUNUŞLUK DÜZEYİ: Öğrenciler araştırma yapabilecek, okuduklarını anlayabilecek, yorumlayabilecek ve yazabilecek düzeydedir.

ETKİNLİĞİN İŞLENİŞİ:

YAZMA ÖNCESİ: Öğretmen öğrencileri selamlar ve konuya girer. Çocuk yazınının çocuk yaşamındaki önemini ne olduğunu sorar. Bu konu ile ilgili olarak karşılıklı konuşulur, tartışılır. Düşünceler açıklanır.

Öğretmen bu konu ile ilgili bir yazı yazılacağını ve ikili gruplar oluşturulacağını belirtir. Öğrencileri eşleştirir.

Yazı yazılırken, “<http://kygm.kulturturizm.gov.tr/edirnehalk/olusum>” ve “www.aof.edu.tr/kitap/IOLTP/2275/unite12.pdf” adreslerinden erişilebilecek web sayfalarının varlığından bahseder. Bu web sayfalarında yer alan makalelerin çocuk yazını konusunda kendilerini bilgilendireceklerini belirtir. Öğrencilerin bulunduğu sınıfta bilgisayar vardır. Çocuklar araştırmaya girişirler.

YAZMA SÜRECİ: Öğrenciler belirlenen web sitelerine girip gerekli bilgileri edinirler. Sonra kâğıt ve kalemle ellerine alarak konu hakkında yazmaya başlarlar.

Yazma süreci 10 dakikadır.

Türkçenin Eğitimi ve Öğretiminde Dört Temel Dil Becerisinin Geliştirilmesi Sürecinde Kullanılabilecek Etkinlik Örnekleri

YAZMA SONRASI: Yazma süreci tamamlandığında grup sözcüleri yazılarını yüksek sesle okur. Bu sırada çocuğun duygu, düşüncelerini yazıya nasıl aktardığı, okuduğunu ne derece anladığı (tümleşik beceri öğretimi) tespit edilebilir.

DEĞERLENDİRME: Teslim edilen ödevler öğretmen tarafından kontrol edilir ve değerlendirilir. Öğrenci ürünleri değerlendirilirken Sever'in (2004) "kompozisyon değerlendirme ölçeği"nden yararlanılabilir.

1. GRUP: Ece- Elif

ÇOCUK VE ÇOCUK YAZINI

Çocuk yazını ülkemizde ve dünyada gelişimini sürdürmektedir. Çocuk yazını, çocuklar için yazılmış eserlerden oluşmaktadır.

Çocuk yazını diğer bütün yazın ürünlerinden daha çok özen gerektirir. Çünkü çocuk yazını okuma sürecinde ilk adımdır. Çocuk bu ürünlerle okuma alışkanlığı kazanabilir.

İnsan yaşamı basitten karmaşığa giden bir süreçtir. Çocuk yazını, okuma ürünlerinin en basit yapılarını kapsar. Bu basitlik ürünlerin kolay anlaşılır olması, çocuğu sıkıkmaması boyutundadır.

"Basitlik" sözcüğü çocuksuluk demek değildir. Tam tersine bu yazının ürünleri daha çok önemsenmelidir. Bu ürünlerin üzerlerinde daha çok çalışılmalıdır.

Çocuk bu yazın ile okuma alışkanlığı edinebilir ya da okumaktan nefret edebilir.

İşte bu nedenle okuyan, düşünen, eleştiren, yazan bireyler yetiştirmek için çocuk yazını ürünleri dikkatle oluşturulmalı, her yönü üzerinde çokça düşünülerek okurlara sunulmalıdır.

2. GRUP: Teoman- Mehmet

ÇOCUK YAZINI

Çocuk kimdir? Nasıl düşünür, hangi yaş düzeyinde nelerden hoşlanır? Çocuk gerçekliği nedir? Çocuk eğitimi nasıl olmalıdır? vb. sorular, çocuk yazını yazarlarının yanıtlamaları gereken temel sorulardan bazılarıdır. Özensiz, rastgele yazılan çocuk yazını ürünleri çocuk ruhu üzerinde yıkıcı etkiler yaratabilir. Kanlı, acılı, intikam duygusunun yer aldığı sözde çocuk yazını ürünlerinden özellikle uzak durulmalıdır.

Çocuklar için yazılan kitaplar en az yetişkin kitapları kadar özen gerektirir. Zaman, emek ister.

Çocuk kitapları hem dış, hem de iç yapı özellikleri ile bir bütündür. Yapılacak işin amaca uygun olabilmesi de ancak, bu iki ögenin başarıyla oluşturulması sonucunda olabilir.

Çocuğu çocuk duyarlılığını ve çocuk gerçekliğini dikkate alan çocuk yazın ürünleri, çocuklarımızın okuma alışkanlığı kazanmalarında önemli rol oynayacaklardır.

Doğru kaynaklardan, doğru eserler okuyan ve doğru iletiler alan bir çocuk da başarıya ulaşır. Çevresindekileri ve kendini cehaletten kurtarmış olur.

Sonuç ve Öneriler

Türkçe eğitimi ve öğretimi sürecinde öncelikli amacın dinleme, konuşma, okuma, yazma becerilerinin gelişimini sağlayabilmek olduğu gerçeğinden hareketle bu çalışmada Türkçenin eğitimi ve öğretimi sürecinde söz konusu becerilerin gelişimini sağlayacağı düşünülen etkinlik örneklerinin uygun kuramsal çerçevede sunulabilmesi amaçlanmıştır. Çalışmanın sonucunda, bu amaç bağlamında şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Türkçenin eğitimi ve öğretimi sürecinde dört temel dil becerisine ilişkin araç geliştirebilme, öğretmenin öğrencisinin özelliğine uygun araçları geliştirebilme yeterliliğine sahip olabilmesi son derece önemlidir. Bu bağlamda Türkçe öğretmenliği bölümlerinde Türkçe öğretiminin dayanağını oluşturan kavramlara yönelik araç geliştirmeyi içeren dersler açılabilir. Dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerine yönelik etkinlik örneklerinin sunulduğu çalışma bir öneri niteliğindedir. Öğretmenlerin derslerinin içeriği bağlamında farklı araçları öğrenci özellikleri bağlamında kurgulaması çalışmanın öncül önerisidir. Türkçe öğretiminde ihmal edilmiş bir alan (Özbay, 2003; Sayers vd., 1993; Ozman ve Gürbüz, 2006) olarak adlandırılan dinlemenin etkili bir davranışa dönüştürülemediği ve bu becerinin uygun dinleme etkinlikleriyle geliştirilebileceği belirtilir. Dinleme, öğrencilere teorik olarak sık sık anlatılsa da, bu teorik bilginin davranışa dönüştürülmesi için sistemli bir çaba sarf edilmemektedir (Özbay, 2009). Dinleme becerisine ilişkin bu belirlemeler diğer temel dil becerileri için de geçerlidir.

Türkçenin eğitimi ve öğretimi sürecinde daha çok uygulamaya dönük çalışmalar yapılmalı ve bir beceri dersi olan Türkçe derslerinden daha çok verim alınabilmesi uygulamaya dayalı çalışmalarla sağlanmalıdır. Bu çalışmada da dört temel dil becerisine ilişkin sunulan etkinlik önerileri ile, öğrencilerin derse katılımlarının, Türkçe derslerinden aldıkları verimin ve zevkin arttırılması amaçlanmıştır.

Kaynaklar

- Adams, L. K. (1997). *Dealing with someone who won't listen*. New York: The Rosen Pub.
- Adler, M. J. (1997). *How to speak how to listen*. New York: Touchstone.
- Aydın, G. (2009). *Zihin haritalama tekniğinin dinleneni anlamaya etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Brady, M. and Leigh, J. A. (2005). *A little book of listening skills 52 essential practices for profoundly loving yourself and other people*. Los Altos, CA: Paideia.
- Boyd, G. E. (2003). Pastoral conversation: relational listening and open-ended questions. *Pastoral Psychology*, 51(5), 345-360.
- Bugay, F. (1990). *Aile içi tutumların kekemelik problemi olan çocukların psiko- sosyal gelişimine etkisinin incelenmesi*. Ankara: Hacettepe Ün. Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Buzan, T. (2006). *Aklını en iyi şekilde kullan*. (Çev. Banu Ergüder). İstanbul: Arion Yayınevi.
- Bygate, M. (1987). *Speaking*. Oxford: Oxford University Publication.

Türkçenin Eğitimi ve Öğretiminde Dört Temel Dil Becerisinin Geliştirilmesi Sürecinde Kullanılabilecek Etkinlik Örnekleri

- Cemiloğlu, M. (2004). *İlköğretim okullarında Türkçe öğretimi*. Bursa: Alfa Akademi.
- Cihangir, Z. (2004). *Kişilerarası İletişimde Dinleme Becerisi*. Ankara: Nobel Kitap.
- Chomsky, N. (1965). *Aspects of the theory of syntax*. Cambridge: M.I.T. Publication.
- Chengxing, L. (2005). Factors affecting listening comprehension and strategies for listening class. *CELEA Journal (Bimonthly)* 28(3), 113-115. www.celea.org.cn/teic/61/61-113.pdf (Erişim: 18.06.2012).
- Coşkun, E. (2007). Yazma becerisi. A. Kırkkılıç, H. Akyol (Ed.), *İlköğretimde Türkçe öğretimi*. Ankara: Pegem A.
- Çifçi, M. (2001). Dinleme eğitimi ve dinlemeyi etkileyen faktörler. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(2), 165-177.
- Demirel, Ö. (1999). *Türkçe öğretimi*. Ankara: Pegem yayıncılık.
- Demirel, Ö. ve Şahinel, M. (2006). *Türkçe öğretimi*. Ankara: Pegem yayıncılık.
- Ergenç, İ. (1994). Beyindeki Dil. *Bilim ve Teknik Dergisi*, 314, 36- 39.
- Göğüş, B. (1978). *Türkçe ve Yazın Öğretimi*. Ankara: Kadioğlu Matbaası.
- Güneş, F. (2007). *Türkçe öğretimi ve zihinsel yapılandırma*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Gürgeç, İ. (2008). *Türkçe Öğretimi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Jalongo, M. R. (1995). Promoting Active Listening in the Clossroom. *Childhood Education*, 72. 1, pp. 13-18.
- Kavcar, C., Oğuzkan, F. ve Sever, S. (1999). *Türkçe Öğretimi*. Ankara: Engin Yayınları.
- Lundsteen, S. W. (1979). *Listening: Its impact on reading and the other language arts*. Urbana IL: National Counsel of Teachers of English.
- Makodia, V. V. (2009). *Role of body language in communication*. Jaipur, India: Paradise.
- Mert, L. E. (2010). *Etkinliklerle sözcük öğretimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ozman, E., B. Gürbüz, (2006). *Yapılandırmacı Öğrenme Kuramı Işığında Dinleme Becerilerinin Geliştirilmesine ve Değerlendirilmesine Yönelik Bir Örnek*, Eğitimde Çağdaş Yönelimler III 'Yapılandırmacılık ve Eğitimi Yansımaları' Sempozyumu Bildiri Kitabı, s. 140-142, Özel Tevfik Fikret Okulları, İzmir.
- Özbay, M. (2003). Türkçe Öğretiminde İhmal Edilmiş Bir Alan: Dinleme Eğitimi. *Anadolu Çağdaş Eğitim Vakfı Cumhuriyetimizin 80. Yılında Türkçemiz* (S:93-104). Ankara: ANAÇEV Yayınları.
- Özbay, M. (2009). *Okuma eğitimi*. Ankara: Öncü Kitap.
- Özbay, M. (2009). *Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri I*. Ankara: Öncü Basımevi.
- Özbay, M. (2012). *Dinleme Eğitimi*. Ankara: Öncü Kitap.
- Özbay, M. (2013). *Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri I*. Ankara: Öncü Basımevi.
- Özdemir, E. (1991). *Metin Okuma ve İnceleme*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Robertson, A. K. (2008). *Etkili Dinleme*, (Çev. E. Sabri Yarmalı), İstanbul: Hayat Yayınları.
- Sayers F. vd. (1993). *Yöneticilikte İletişim* (Çev. Doğan Şahiner). İstanbul: Rota Yayıncılık.
- Sever, S. (2004). *Türkçe öğretimi ve tam öğrenme*. Ankara: Anı yayıncılık.
- Sever S., Kaya Z., Aslan C. (2006). *Etkinliklerle Türkçe Öğretimi*. Ankara: Morpa Yayınları.
- Waks, L. J. (2007). Listening and reflecting: an introduction to the special issue. *Learning Inquiry*, 1(2), 83-87.
- Wallace, C. (2001). *Reading*. New York: Oxford University Publishing.
- Widdowson, H. G. (1978). *Teaching language as communication*. Oxford: Oxford University Press.
- Wilkie, H. (2001). *Writing, speaking and listening: the Essentials of business communication*. Oxford: Essentials.
- Williams, R. (1983). Teaching the recognition of cohesive ties in reading in a foreign language. *Reading in a Foreign Language*, 1, 35- 52.
- Williams, E. & Moran, C. (1989). Reading in a foreign language at intermediate and advanced levels with particular reference to English. *Language Teaching*, 22, 217-28.
- Wolff, F. I., Marsnik, N. C., Tacey, W. S. and Nichols, R. G. (1983). *Perceptive Listening*. New York: CBS College Publishing.

- Wolvin, A. D. & Coakly, C. G. (1985). *Listening*. Dubuque, IA: William C. Brown. Urquhart, A. H. & Weir, C. (1998). *Reading in a second language*. London: Longman.
- Ünalın, Ş. (2006). *Türkçe Öğretimi*. Ankara:Nobel Yayıncılık.
- Yalçın, A. (2002). *Türkçe öğretim yöntemleri*. Ankara: Akçağ.
- Yavuz, M. (2010). Öğretmenlerin Geri Bildirimlerine Göre Okul Müdürlerinin Dinleme Becerilerinin Analizi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (H. U. Journal of Education)*, 38: 292-306.
- Yıldırım, A., Doğanay, A. ve Türkoğlu, A. (2009). *Okulda başarı için ders çalışma ve öğrenme yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.